

M*A*S*H - prawdopodobnie najlepszy serial komediowy w historii telewizji

W poniedziałek 28 lutego 1983 roku w ponad 50 milionach amerykańskich domów, czyli 60,2% wszystkich gospodarstw domowych, telewizory były włączone na ten sam program. Trwał 2,5 godziny, nadawała go stacja CBS. Wg apokryficznych opowieści w trakcie nadawania reklam w niektórych częściach Nowego Jorku wysiadła kanalizacja. Tego dnia zanotowano podobno największe zużycie wody w historii miasta, tak wiele osób czekało do emisji reklam z ulżeniem sobie, tak aby nie przegapić choćby sekundy programu.

Cóż to więc za program przyciągnął przed ekrany 105,9 milionów Amerykanów? Mógł to być finałowy mecz rozgrywek amerykańskiego footballu, tzw Super Bowl, które rozgrywane są na przełomie stycznia i lutego. Chociaż mecze Super Bowl, zwycięstwo sezonu ligi NFL, urosły w USA do rangi święta narodowego i w rankingach oglądalności okupują większość czołowych miejsc to jednak nie tym razem. Historyczny wynik amerykańskiej telewizji pod względem oglądalności został osiągnięty, ponieważ tego dnia dobiegała końca emisja **serialu M*A*S*H - prawdopodobnie najlepszego serialu komediowego w historii**.

Emitowany przez 11 lat, od 17 września 1972 roku, zyskał olbrzymią popularność. Serial, który opowiadał o pracy zespołu medycznego w MASH 4077 (Mobile Army Surgical Hospital – Mobilnym Wojskowym Szpitalu Chirurgicznym) podczas wojny w Korei pojawił się na ekranach, gdy trwał jeszcze konflikt w Wietnamie. Antywojenny nastrój serialu był wyraźnie widoczny i mógł być jedną z przyczyn tak dużego powodzenia. Przedstawiał codzienne zmagania lekarzy, pielęgniarek oraz innych żołnierzy z okrucieństwami wojny.

Serial powstał dwa lata po głośnym filmie Roberta Altmana, również zatytułowanego MASH. Film zdobył w roku 1970 Złotą Palmę na Festiwalu w Cannes, zebrał również 8 nominacji do Oscara, w tym za reżyserię. Grali w nim tacy aktorzy, jak Donald Sutherland, Elliott Gould czy Robert Duvall. Film i serial powstały z kolei na podstawie książki z 1968 roku amerykańskiego pisarza H. Richard Hornbergera (pod pseudonimem Richard Hooker), który podczas wojny koreańskiej (1950-53) służył jako lekarz w 8055th MASH. W książce skorzystał z własnych doświadczeń, zresztą postać chirurga Hawkeye Pierce'a wzorował na samym sobie.

Pierwszy sezon nie cieszył się specjalną popularnością, groziło mu nawet zdjęcie z

anteny. 46-te miejsce w rankingu oglądalności przez szefów stacji CBS nie mogło być uznane za sukces. Jednak w przeciwieństwie do dzisiejszych zwyczajów w tamtych czasach rozpoczętych projektów nie porzucano bez walki (o czym po latach opowiadał Alan Alda). Powtórki zaczęto emitować w sobotnie wieczory, podczas tzw. prime time. Każda kolejna seria MASH kończyła w czołówce popularności seriali telewizyjnych, tylko raz wypadając poza pierwszą dziesiątkę.

Jedną z przyczyn powodzenia była z pewnością galeria postaci pojawiających się na ekranie oraz świetni aktorzy, którzy nadali swoim bohaterom unikalny charakter. Alan Alda grał kapitana Benjaminą Franklina „Sokole Oko” Pierce’a (w filmie Altmana był to D. Sutherland). Wyśmienity chirurg, pierwszy do żartów, wieczny kawaler, nałogowy podrywacz i miłośnik ginu, który pędził w swoim namiocie, noszącym nazwę „Bagno” (The Swamp). McLean Stevenson jako podpułkownik Henry Blake (w pierwszych trzech sezonach) – osobliwy safandula, kiepski dowódca ale również świetny chirurg, który zaginąłby pod naporem wojskowej biurokracji, gdyby nie kapral Walter „Radar” O’Reilly, pisarz kompanii oraz asystent dowódcy, jednocześnie zagubiony dzieciak rzucony daleko od domu, który śpi z misiem, a z drugiej strony podpora całego szpitala w kwestiach administracyjnych. Gary Burghoff, który wcielił się w tę rolę, jest zresztą jednym z trzech aktorów, który grał zarówno w serialu (przez 8 sezonów) jak również we wcześniejszym filmie fabularnym (ale jedyną tak znaczącą postacią). Z drugiej strony, jako przeciwieństwo postaci pozytywnych, mój ulubieniec, genialny Larry Linville jako major Frunk Burns – zastępca dowódcy, beznadziejny chirurg, napuszony dupek, maniak dyscypliny wojskowej, ofiara licznych żartów. Jest to postać jak najbardziej negatywna, która niesie jednak ze sobą olbrzymie pokłady komizmu. Jego towarzyszką, zarówno służbowo jak i prywatnie, jest major Margaret „Gorące Wargi” Houlihan, przełożona pielęgniarek, grana przez złotowłosą Lorette Swit. Jest nierozzerwalnie związana z armią, wywodzi się z rodziny o silnych tradycjach wojskowych. Wspiera Burnsa, tak jak on lubi dyscyplinę, a nie może znieść chaosu wprowadzanego przez wygłupy Sokolego Oko.

Jedną z charakterystycznych cech serialu jest zmiana. Pierwsze sezony były przede wszystkim komediowe, dopiero później, od sezonu 6 pojawiło się więcej wyraźnych dramatycznych tonów. Związane to było głównie z odejściem producentów Gene Reynoldsa oraz Larrego Gelbarta.

Innym przejawem tej cechy były zmiany w obsadzie. Na przykład w połowie pierwszego sezonu z serialu zniknął Spearchucker Jones, czarnoskóry lekarz, który dzielił namiot wraz z Pierce’em. Powodem był fakt, że w rzeczywistości podczas konfliktu koreańskiego w armii amerykańskiej nie było czarnoskórych chirurgów. Z kolei po trzecim sezonie odeszli Stevenson oraz Wayne Rogers grający Johna „Trappera” McIntyre’a, wiernego

druha Pierce'a, zarówno na sali operacyjnej jak i w piciu, podrywaniu pielęgniarek i żartowaniu sobie z majora Burnsa. Obaj nie mogli się pogodzić z coraz wyraźniejszym znaczeniem postaci granej przez Alana Alde. Zresztą Stevenson na początku starał się właśnie o rolę Sokolego Oka, producenci przekonali go jednak do przyjęcia roli podpułkownika Blake'a. Trappera zastąpił B.J. Hunnicutt – w tę rolę wcielił się Mike Farrell. Podczas gdy McIntyre był bardzo podobny do Pierce'a BJ to postać bardziej stonowana, nie wdawał się w romanse, pozostawał wierny swojej żonie.

Ciekawą sprawą jest ewolucja niektórych postaci. Kapral Max Klinger (wspaniały Jamie Farr) od początku próbował wyrwać się z wojska powołując się na paragraf ósmy udowadniając swoją niepoczytalność. Jego próby przybrały wielce osobliwy charakter – mianowicie przebierał się w damskie stroje. Praktycznie nigdy nie nosił przepisowego munduru. W jednym z odcinków, kiedy został zmuszony do założenia takowego pochorował się dostając wysypki na całym ciele. Wraz z odesłaniem do domu Radara na początku ósmego sezonu (wzruszający dwuczęściowy odcinek „Good-Bye, Radar”) Klinger przejął jego obowiązki jako pisarza obozu oraz asystenta ówczesnego dowódcy pułkownika Shermana T. Pottera (grał go Harry Morgan). Od tej pory uwypuklono bardziej jego cechy „organizacyjne”, smykałkę do interesów.

Sporą metamorfozę przeszła również Gorące Wargi („Hot Lips”). Było to spowodowane m.in. odejściem z serialu Larryego Linville'a, który w trakcie 5 sezonu doszedł do wniosku, że z postaci Franka Burnsa więcej już nie wycisnie. Scenariusz przewidywał, że drogi Franka i Margaret rozejdą się, ponieważ major Houlihan miała wyjść za mąż. W wyniku takiego rozwoju akcji major Burns oszalał i został odstawiony do Ameryki w kaftanie bezpieczeństwa. Od tej pory charakter poważnej służbistki, jaką była pani major, zaczął się zmieniać. Stała się bardziej ludzka i wyrozumiała, temperując swój wybuchowy temperament.

Ale wracając do owego poniedziałku, 28 lutego 1983 roku. Ostatni odcinek nosił tytuł „Goodbye, Farewell and Amen”. Oczekiwanie na emisję było bez precedensu w historii amerykańskiej telewizji. Taką uwagę ówczesznie przyciągały wyłącznie gale rozdania nagród i wydarzenia sportowe. Zainteresowanie ze strony reklamodawców było ogromne, stacja CBS sprzedawała 30 sekundowe bloki reklamowe po 450 tysięcy dolarów każdy. Dzisiaj ta kwota stanowi równowartość około 1 miliona dolarów. Nawet za reklamy podczas Super Bowl nie pobierano wtedy takich opłat.

W trakcie 11-letniej emisji serial zdobył wiele nagród. 14-krotnie był nagradzany nagrodą Emmy. Alan Alda zdobył 5 nagród, dwukrotnie za główną rolę w serialu komediowym, najlepszego aktora serialowego, również po jednej za reżyserię i za scenariusz. Nagrodę otrzymywali scenarzyści, reżyserzy i producenci. Inni aktorzy, którzy otrzymali nagrodę

Emmy to: Gary Burghoff, Loretta Swit oraz Harry Morgan.